

Stadens insatser för de nationella minoriteterna

Borgarrädsberedningen föreslår kommunstyrelsen besluta följande

1. Kommunstyrelsens arbetsmarknads- och integrationsberedning ges i uppdrag att föreslå lämpliga åtgärder inom staden med utgångspunkt från den nationella minoritetslagstiftningen.
2. Samverkan ska ske med berörda kommunala verksamheter samt med representanter för de nationella minoriteterna.

Föredragande borgarrådet Teres Lindberg anför följande.

Bakgrund

Sverige har sedan 2000 en samlad nationell minoritetspolitik. Den innebär att Sverige har fem erkända nationella minoriteter: samer, sverigefinnar, tornedalingar, romer och judar. Dessa minoriteters språk är också erkända nationella minoritetsspråk: samiska, finska, meänkieli (tornedalsfinska), romani chib och jiddisch.

Målet för den svenska minoritetspolitiken är att ge skydd för de nationella minoriteterna och stärka deras möjligheter till inflytande samt stödja de historiska minoritetsspråken så att de hålls levande. De områden som särskilt lyfts fram är utbildning, kulturverksamhet och massmedier, äldreomsorg samt inflytandefrågor.

Grunden för detta nya politikområde är propositionen *Nationella minoriteter i Sverige* (1998/99:143) som antogs av riksdagen i december 1999. Därefter har regeringen ratificerat Europarådets ramkonvention om skydd för nationella minoriteter och den europeiska stadgan om landsdels- eller minoritetsspråk. Övervakningsorgan är Europarådet. Särskild lagstiftning ges enskilda laglig rätt att använda samiska, finska och meänkieli i kontakter med förvaltningsmyndigheter och domstolar i de geografiska områden (förvaltningsområden) där de har använts av hävd och fortfarande används i tillräcklig utsträckning. I januari 2004 beslöt regeringen att ge en särskild utredare i uppdrag att analysera om det finns förutsättningar att utvidga ovan nämnda lagstiftning avseende rätten att använda finska hos förvaltningsmyndigheter och domstolar till att gälla även i ett område inom Stockholms- och Mälardalsregionen (Kommittédirektiv 2004:6). Utredaren ska redovisa sitt arbete senast den 1 mars 2005.

Integrationsnämnden beslutade år 2000, i samband med behandlingen av ett ärende avseende nämndens regler och riktlinjer för stödet till föreningar och projekt, att till kommunstyrelsen hänskjuta frågan om utveckling av en policy för staden avseende stöd till de nationella minoriteterna att bevara sin särart och utveckla sin kultur.

Remisser

Framställan från integrationsnämnden har remitterats till stadsledningskontoret som föreslår att kommunstyrelsens arbetsmarknads- och integrationsberedning får till uppgift att utarbeta ett förslag till en särskild policy för stadens minoritetspolitik.

Mina synpunkter

Sverige har alltså sedan några år tillbaka en nationell minoritetspolitik. Lagstiftningen på detta område innebär ett visst ansvar för samhällsförvaltningen, både på statlig, regional och kommunal nivå. Därför är det angeläget att stadens ansvar klargörs och att de kommunala verksamheterna får information om innebörden i den nationella minoritetspolitiken. Det är också viktigt att staden kontinuerligt för en dialog kring dessa frågor med representanter för de nationella minoritetsgrupperna.

När kommunstyrelsens arbetsmarknads- och integrationsberedning inrättades för ett år sedan fastslogs att beredningen särskilt ska beakta det ansvar staden har avseende de nationella minoriteterna. Beredningen är därför en lämplig instans när det gäller att överväga vilka åtgärder staden bör vidta med anledning av den nationella minoritetspolitiken.

Jag föreslår med hänvisning till vad som ovan anförts att kommunstyrelsen beslutar följande

1. Kommunstyrelsens arbetsmarknads- och integrationsberedning ges i uppdrag att föreslå lämpliga åtgärder inom staden med utgångspunkt från den nationella minoritetslagstiftningen.
2. Samverkan ska ske med berörda kommunala verksamheter samt med representanter för de nationella minoriteterna.

Stockholm den 31 mars 2004

TERES LINDBERG

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

ÄRENDET

Sverige har sedan 2000 en samlad nationell minoritetspolitik. Den innebär att Sverige har fem erkända nationella minoriteter: samer, sverigefinnar, tornedalingar, romer och judar. Dessa minoriteters språk är också erkända nationella minoritetsspråk: samiska, finska, meänkieli (tornedalsfinska), romani chib och jiddisch.

Grunden för minoritetspolitiken är propositionen *Nationella minoriteter i Sverige* (1998/99:143) som antogs av riksdagen i december 1999. Därefter har regeringen ratificerat Europarådets ramkonvention om skydd för nationella minoriteter och den europeiska stadgan om landsdels- eller minoritetsspråk. Övervakningsorgan är Europarådet. Integrationsnämnden beslutade år 2000, i samband med behandlingen av ett ärende avseende nämndens regler och riktlinjer för stödet till föreningar och projekt, att till kommunstyrelsen hänskjuta frågan om utveckling av en policy för staden avseende stöd till de nationella minoriteterna att bevara sin särart och utveckla sin kultur.

Integrationsnämnden beslöt vid sitt sammanträde den 7 mars 2000

- att godkänna förslaget till nya regler och riktlinjer för nämndens stöd till föreningar och integrationsprojekt
- att godkänna förslaget till övergångsbestämmelser för år 2000
- att bland minoritetsföreningar endast romska föreningar jämföras med invandrarföreningar när det gäller föreningsstödet
- att uppdraga åt förvaltningen att följa upp i vilken utsträckning föreningsbidrag går till kvinnor, vilket regelbundet skulle redovisas till nämnden
- att till kommunstyrelsen hänskjuta frågan om utveckling av en policy för staden kring hur de nationella minoriteterna ska få stöd att bevara sin särart och utveckla sin kultur.

Särskilt uttalande gjordes av *Erik Nilsson* (s) och *Ann-Margarethe Linh* (v), *bilaga*.

Integrationsförvaltningens tjänsteutlåtande av den 16 februari 2000 har i huvudsak följande lydelse.

Bakgrund

Vid integrationsnämndens sammanträde den 21 december presenterade förvaltningen ett förslag till nya regler och riktlinjer för bidragsgivningen till föreningar och integrationsprojekt. Ärendet återremitterades och förvaltningen fick i uppdrag dels att genomföra en begränsad remissomgång med föreningarna, dels att utreda de ekonomiska konsekvenserna av att inkludera minoritetsföreningarna i bidragsgivningen till invandrarföreningar.

Föreningarnas synpunkter

På nämndens uppdrag har ett möte genomförts där alla föreningar förvaltningen har haft kontakt med kring föreningsbidragsfrågor inbjöds för att avge synpunkter på förvaltningens förslag till nya regler och riktlinjer för nämndens bidrag till föreningar och projekt. Föreningarna fick ta del av förslaget skriftligen tre veckor före mötet. På mötet närvarade 35 personer som representerade 21 föreningar. De närvarande föreningsrepresentanterna var eniga i sin kritik. Föreningarna framförde att de höga lokalkostnaderna är ett allvarligt problem. Dels är det svårt att finansiera egna föreningslokaler, dels har taxorna i kommunala samlingslokaler efter beslut i idrottsnämnden ökat dramatiskt sen årsskiftet vilket omöjliggör stora delar av föreningarnas verksamhet. Föreningarna hade ingenting emot de föreslagna prioriteringarna för projektbidraget men de ville ha kvar möjligheten att få projektbidrag till radio- och tv-sändningar. De var positivt

inställda till en höjning av verksamhetsbidraget men de ville absolut inte att det skulle kopplas till krav på höjda medlemsavgifter och de ville inte att familjeavgiften skulle tas bort då man beräknar antalet medlemmar. Sammanfattningsvis ville föreningarna att bidraget skulle grunda sig på föreningarnas verksamhet, och kostnaderna för den. Minnesanteckningar från mötet, bilaga 1.

Förvaltningens förslag

Verksamhetsbidraget

Utifrån föreningarnas synpunkter föreslår förvaltningen att förslaget till nya regler och riktlinjer som presenterades nämnden i december kvarstår med följande förändringar

- ? Verksamhetsbidraget höjs till 200 kr per medlem men utan krav på att föreningarna höjer medlemsavgiften. Minsta belopp är dock 20 000 kr och högsta 60 000 kr.
- ? Prioriterade grupper får ett tillägg på 10 000 kr.
- ? Möjligheten att få projektbidrag till radio- och tv-sändningar bibehålls.

Föreningarna argumenterar starkt för att de inte kan höja medlemsavgifterna. Det skulle leda till att många inte kommer att anse sig ha råd att betala medlemsavgiften. Även om det skulle gå att få igenom en höjning av medlemsavgiften på ett årsmöte där de mest aktiva deltar så skulle andra "rösta med fötterna" och föreningarna skulle förlora många medlemmar. Kanske skulle föreningsbidraget minska med en höjning av bidraget som förutsätter en höjning av medlemsavgiften.

De mest aktiva föreningsrepresentanterna ser sig som utförare av det integrationsarbete som de svenska myndigheterna vill få till stånd. De har tagit till sig idén om vikten av att invandrare integreras i det svenska samhället med allt vad det innebär och genom föreningar ivrar de för integrerande verksamhet. I sina föreningar fungerar de som en slags horisontella förmedlare av "integrationsbudskapet" till de övriga. För att klara det, som ibland sker i motvind i föreningen, behöver de stöd, information och bekräftelse från förvaltningen. Stödet till invandrarföreningar är mer än ett stöd till en självständig föreningsverksamhet. Det är också ett sätt för staden att stödja en integrationsbefrämjande verksamhet bland invandrare.

Syftet med ett minimibelopp för verksamhetsbidraget är att stödja små föreningar som ofta är nystartade av nyanlända flyktingar. De nyanlända flyktingarna ska prioriteras i bidragsgivningen och deras föreningar är i stort behov av initialt stöd. Enligt Mats Wingborgs rapport ägnar sig dessa föreningar till stor del åt svensk samhällsinformation och har stor betydelse för medlemmarnas integration. Vid en genomgång av verksamhetsbidragsansökningarna för 1999 framgår att en tillämpning av en minimisumma på 20 000 kr för verksamhetsbidraget skulle komma att gynna just små föreningar av nyanlända flyktingar. Nästan alla små föreningars har en relativt omfattande verksamhet i förhållande till medlemsantalet.

Syftet med ett maximibelopp för verksamhetsbidraget är att inte ge påtagligt stora bidrag till föreningar bara för att de har många medlemmar av vilka många är passiva. Stora föreningar utgörs oftast av invandrargrupper som varit längre i Sverige och som är relativt väletablerade. Om ett maximibelopp på 60 000 kr för verksamhetsbidraget skulle tillämpas på ansökningarna för 1999 skulle två föreningar få mindre bidrag. Svensk-grekiska föreningen i norra Stockholm skulle få 65 000 kr mindre, Marockanska vänskapsföreningen skulle få 28 000 kr mindre och Kurdistanens folkförbund skulle få 11 000 kr mindre än de fick för 1999.

De prioriterade grupperna som föreslås få ett tillägg på 10 000 kr i verksamhet är de nyanlända flyktingarna och romerna som bedöms vara i särskilt stort behov av stöd för sin föreningsverksamhet.

Radio- och tv-verksamheten anser föreningarna vara av stor betydelse för föreningarnas inre liv och för den egna språkgruppens information om det svenska samhället. En del föreningar genomför diskussioner inom föreningen via radiosändningar där man har telefonkontakt med lyssnarna.

För att förändrade regler för verksamhetsbidraget inte ska vara alltför negativt kännbara för de föreningar som missgynnas av de nya reglerna föreslår förvaltningen en övergångsregel som innebär att de föreningar som skulle fått större verksamhetsbidrag med de gamla reglerna för år

2000 får den summa som ligger mitt emellan vad de skulle fått enligt de gamla reglerna och vad de borde få enligt de nya reglerna. Från och med år 2001 bör de nya reglerna tillämpas fullt ut.

Projektbidraget

Vad gäller de föreslagna reglerna för projektbidrag kvarstår förvaltningens förslag från i december med tillägget att föreningarna ska kunna få bidrag till radio- och tv-sändningar på 5 200 respektive 12 000 kr per år under förutsättning att vissa krav på omfattning, innehåll och regelbundenhet uppfylls. (Alltså i enlighet med de gamla reglerna)

Vad gäller de prioriterade områdena för projektstödet hade föreningarna inga invändningar varför följande tidigare förslag om prioriterade områden kvarstår

- ? insatser inom föreningslivet för ökad demokrati och jämställdhet
- ? ungdomar med invandrar- eller minoritetsbakgrund
- ? samarbete mellan olika invandrar/minoritetsföreningar eller mellan invandrar/minoritetsföreningar och andra föreningar
- ? utåtriktade projekt som syftar till ökad förståelse över kulturgränserna
- ? insatser mot rasism, främlingsfientlighet och diskriminering

Vilka områden som ska prioriteras i samband med projektstödet kan nämnden ompröva årligen i samband med utarbetandet av verksamhetsplan och budget.

De föreslagna fasta ansökningstillfällena för projektbidrag är den 31 mars och den 30 september. Som övergångsbestämmelse föreslås att de fasta ansökningstillfällena för år 2000 blir den 30 april och den 30 september.

De nationella minoriteterna

Nämnden gav förvaltningen i uppdrag att utreda vad det skulle innebära att ge verksamhetsbidrag till svenska och nordiska språkliga minoriteter enligt samma regler som gäller för stöd till invandrarföreningar.

Regeringen har beslutat att underteckna Europarådets ramkonvention om skydd för nationella minoriteter och den europeiska stadgan om landsdels- eller minoritetsspråk. Beslutet innebär ett erkännande av Sveriges nationella minoriteter och att minoritetsspråken ges stöd för att hållas levande. De grupper som utgör nationella minoriteter i Sverige är samer, sverigefinnar, tornedalingar, romer och judar. Minoritetsspråken är samiska, finska, meänkieli (tornedalsfinska), romani chib och jiddisch.

I proposition 1998/99:143 som ligger till grund för beslutet sägs att

"Staten har ett ansvar för att ge de nationella minoriteterna det stöd och skydd som behövs för att de skall kunna bevara sin särart och hålla sina språk levande."

I den europeiska stadgan om landsdels- eller minoritetsspråk sägs

"De medlemsstater i Europarådet som har undertecknat denna stadga, ... anser att värnandet om historiska landsdels- och minoritetsspråk i Europa, av vilka somliga eventuell hotas av att så småningom utslockna, bidrar till att upprätthålla och utveckla Europas kulturella rikedom och traditioner"

I Europarådets ramkonvention fastslås att undertecknarna anser

"att ett pluralistiskt och i sann mening demokratiskt samhälle inte endast bör respektera den etniska, kulturella, språkliga och religiösa identiteten för varje person som tillhör en nationell minoritet utan även skapa lämpliga förutsättningar för att göra det möjligt att uttrycka, bevara och utveckla denna identitet".

I Europarådets ramkonvention om skydd för nationella minoriteter som Sverige undertecknar står i artikel 5 att

"Parterna åtar sig att främja de förutsättningar som är nödvändiga för att personer som tillhör nationella minoriteter skall kunna bibehålla och utveckla sin kultur och bevara de väsentliga beståndsdelarna av sin identitet, nämligen religion, språk, traditioner och kulturarv."

Syftet med att ge stöd till invandrarföreningar är att stärka invandrarnas möjligheter att medverka i den svenska samhällsprocessen och att bidra till ökad integration. Romerna är den enda av minoritetsgrupperna som befinner sig i en situation liknande invandrarnas när det gäller integrationsproblematiken. Därför föreslår förvaltningen att endast romska föreningar jämföras med invandrarföreningarna när det gäller föreningsstödet.

Förvaltningen föreslår att utvecklingen av en policy för staden kring hur de nationella minoriteterna ska få stöd att bevara sin särart och utveckla sin kultur hänskjuts till kommunstyrelsen. Samiska, finska och meänkieli har en historisk geografisk bas. Riksdagens beslut ger minoriteterna i områden som särskilt utpekas rätt att använda sina språk hos domstolsväsende och förvaltningsmyndigheter samt i förskoleverksamhet och äldreomsorg.

För övriga Sverige handlar besluten om de nationella minoriteterna främst om utbildning, kultur, media och arkiv. Regeringen uttalar också, i enlighet med konventionen, att det är angeläget att det finns former för påverkan för de nationella minoriteterna när beslut som rör dem övervägs, genomförs och utvärderas. Samrådspolit har skrivits in i regleringsbrevet vad gäller statliga myndigheter inom dessa områden, tex. Statens Kulturråd och Folkbildningsrådet. Flera av de minoritetsföreträdare förvaltningen kontaktat har uttalat önskemål om att få stöd till att manifestera sin kultur genom kulturhus med bibliotek, utställningar, arkiv, etc. Förslag om ett minoritetsråd i staden liknande det som finns på statlig nivå har också framförts.

Förvaltningens utredning av de ekonomiska konsekvenserna av att ge minoritetsföreningar verksamhetsbidrag på samma villkor som till invandrarföreningar ger att i runda tal 2 000 personer är medlemmar i föreningar som skulle kunna komma ifråga för verksamhetsbidrag. Detta innebär en ökat kostnad på ca 400 000 kr om verksamhetsbidraget är 200 kr per medlem och år.

REMISSER

Framställan från integrationsnämnden har remitterats till stadsledningskontoret.

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande av den 5 maj 2003 har i huvudsak följande lydelse.

Bakgrund

Integrationsnämnden beslutade den 7 mars 2000 att godkänna förslag till nya regler och riktlinjer för nämndens stöd till föreningar och integrationsprojekt. Nämndens beslut innebär bl.a. att endast romska föreningar jämställs med invandrarföreningarna när det gäller föreningsstödet. I samband med detta ärende beslöt integrationsnämnden att hänskjuta frågan om utveckling av en policy för staden, kring hur de nationella minoriteterna skall få stöd att bevara sin särart och utveckla sin kultur till kommunstyrelsen.

Regeringen har beslutat att underteckna Europarådets ramkonvention om skydd för nationella minoriteter och den europeiska stadgan om landsdels- eller minoritetsspråk. De grupper som utgör nationella minoriteter i Sverige är samer, sverigefinnar, tornedalingar, romer och judar. Minoritetsspråken är samiska, finska, meänkieli (tornedalsfinska), romani chip och jiddis. Riksdagens beslut ger minoriteterna i vissa geografiska områden rätt att använda sitt språk i kontakter med myndigheter samt i förskoleverksamhet och äldreomsorg. För övriga kommuner i Sverige handlar stödet till de nationella minoriteterna främst om utbildning, kultur, media och arkiv.

Enligt integrationsnämnden har företrädare från minoritetsföreningar uttalat önskemål om att få stöd till att manifestera sin kultur genom kulturhus med bibliotek, utställningar, arkiv etc. Förslag om ett minoritetsråd i staden liknande det som finns på statlig nivå har också framförts.

För att som grupp kunna betraktas som en nationell minoritet i Sverige skall vissa kriterier vara uppfyllda bl.a. ett historiskt och långvarigt band med Sverige. Minoritetsgrupper vars minoritetskultur har funnits i Sverige före 1900-talet sägs uppfylla kravet på historiskt och långvarigt band.

Stadsledningskontorets synpunkter

Riksdagens beslut innebär att det ställs vissa krav på kommunerna när det gäller stöd till de nationella minoriteterna och hur detta stöd skall utformas. Det ansvar som staden har avseende de nationella minoriteterna överförs till arbetsmarknads- och integrationsberedningen 2003.

Stadsledningskontoret föreslår att arbetsmarknads- och integrationsberedningen får till uppgift att utarbeta ett förslag till en särskild policy för stadens minoritetspolitik.

I integrationsförvaltningens tjänsteutlåtande framgår att förvaltningen har bedömt att den enda av minoritetsgrupperna som befinner sig i en sådan situation liknande invandrarnas när det gäller integrationsproblematiken är romerna. Den romska gruppens problematik anges som komplex och karakteriseras av ett stort utanförskap. Integrationsförvaltningen och utbildningsförvaltningen arbetar för närvarande med frågorna kring romska barns skolgång.

Det är i detta sammanhang viktigt att understryka att de nationella minoriteterna omfattas av integrationspolitikens mål. Vilket innebär att integrationspolitiska arbetet skall inriktas på att ge stöd till individers egen försörjning och delaktighet i samhället.

RESERVATIONER M M

Integrationsnämnden

Det särskilda uttalandet av Erik Nilsson m fl (s) och Ann-Margarethe Livh (v) har följande lydelse.

Av remissmötet med föreningarna framgick klart att deras största problem för närvarande är bristen på billiga samlingslokaler. Det bästa sättet för staden att stödja olika invandrarföreningar är, precis som för övriga föreningslivet, att tillhandahålla en demokratisk infrastruktur i form av allmänna samlingslokaler till en låg kostnad. Den borgerliga majoritetens beslut om halvering av stödet till samlingslokaler bör rivas upp och istället bör en struktur med minst en subventionerad allmän samlingslokal i varje stadsdel byggas upp.

När det gäller stödet till de etablerade invandrargruppernas föreningar och till de språkliga minoritetsgrupperna instämmer vi i förvaltningens förslag till prioritering inom de snäva ramar som gives. Under året bör dock nämnden föra en dialog med dessa föreningar för att se på vilka andra sätt de kan uppbära stöd från staden. I framtiden bör också kommunfullmäktige öka ramarna för integrationsnämndens stöd till föreningar och projekt.